

2022

PINK TAX

NATÁLIE MACOŠKOVÁ

VÝZKUMNÁ ZPRÁVA
KONGRESU

PINK TAX

AUTOR: NATÁLIE MACOŠKOVÁ

1. ÚVOD – CO JE TO PINK TAX

Už jste určitě slyšeli o tzv. gender pay gap. Ženy jsou však znevýhodněny i jako spotřebitelé – často za ekvivalentní zboží a služby platí podstatně více než muži. Běžné produkty a služby uvedené na trh ženy často stojí více než stejné produkty na trhu pro muže. Mnohdy jde navíc o zboží, které z podstaty věci není třeba dělit na ženské/mužské – jedná se například o žiletky, mýdla, šampony apod. Výrobci a prodejci vyšší sazbu obhajují tvrzením, že rozdíl v ceně je způsoben vyššími náklady pro výrobu dámských výrobků či poskytování služeb, ale v některých případech je rozdíl opravdu pouze v barvě. Tento problém si proto vysloužil název **pink tax**.

Za pink tax se nepovažují produkty jako je například rtěnka, lak na nehty a podobně, za které ženy utrácí, kdežto většina mužů nikoliv.

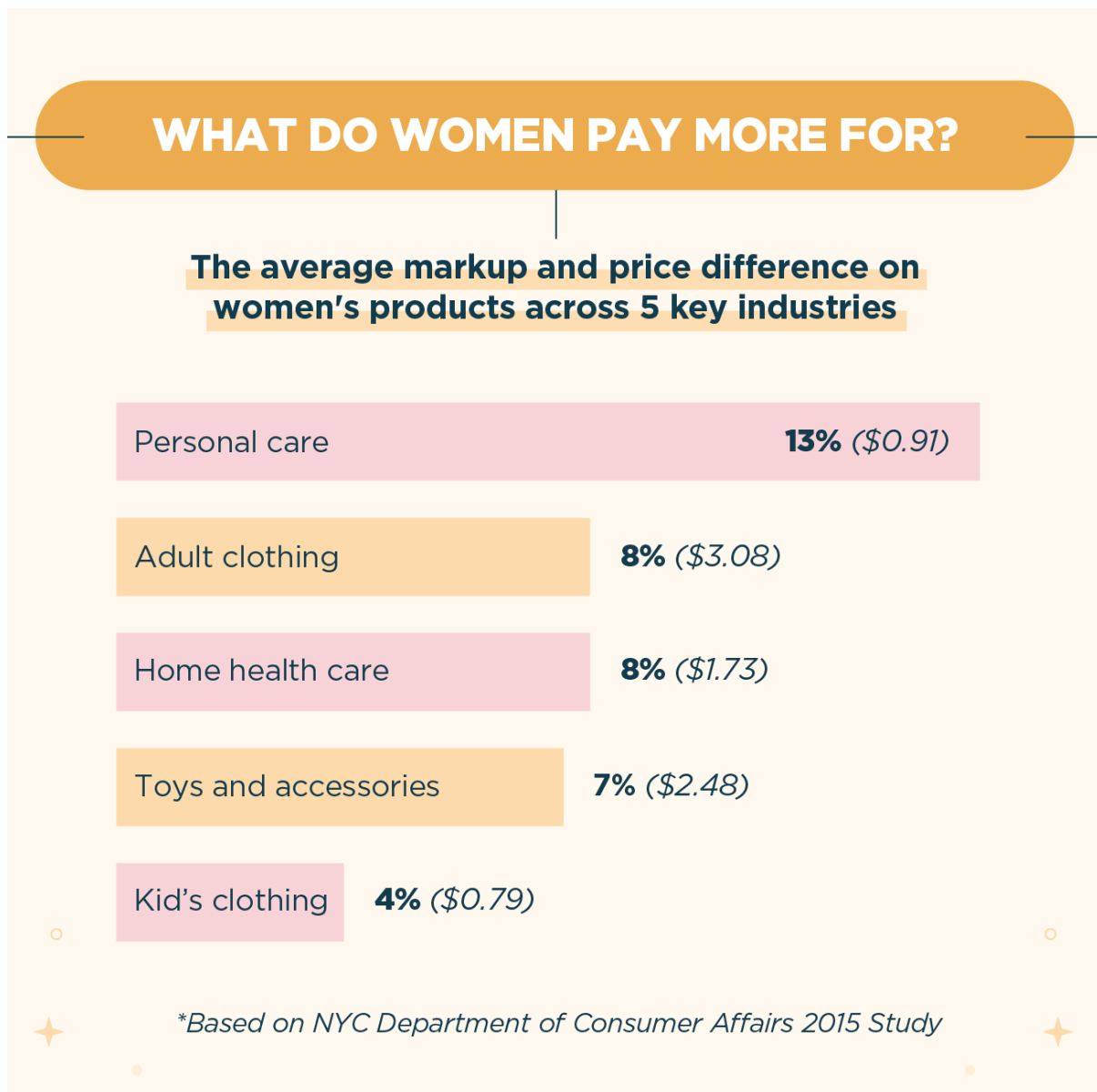
Pink tax je daní tržní, jedná se o rozhodnutí prodejců a výrobců danit „růžové“ produkty vyšší sazbou než ty nerůžové. Souvisejícím tématem k pink tax, o kterém bude také okrajově pojednáno, je tampon tax. Tampon tax je daň uvalená na dámské hygienické potřeby, která podobně jako pink tax znevýhodňuje především ženy. V těchto dvou pojmech je však zásadní rozdíl. U tampon tax se jedná o fiskální daň a je to narozdíl od pink tax skutečná daň z obrátu, státy ji řeší individuálně, a tudíž pro ni není na federální úrovni prostor.

2. HISTORICKÉ POZADÍ

První, kdo na problematiku pink tax upozornil, byla **zpráva California's Assembly Office of Research** vydaná v roce 1994¹. Obsahovala studii odhalující, že 64 % obchodů v pěti velkých městech USA si účtuje více za praní a chemické čištění dámské blůzy než pánské košile s knoflíky a že ženy ročně zaplatí o 1351 dolarů víc za stejné statky a služby než muži. Studie bohužel nebyla replikována, číslo proto v diskuzích o pink tax zaznívá znovu a znovu už 25 let. Původní výše už samozřejmě není relevantní, proto je občas upravena o inflaci. Je však na pováženu, jestli je tato úprava relevantní, vezmeme-li v úvahu, jak moc se dnešní trh a marketing změnily oproti roku 1994. V průběhu let různé státy USA vydaly množství studií zabývajících se tímto problémem (viz doporučené a rozšiřující zdroje).

Jednu z nejkompexnějších nových studií pink tax a jejího ekonomického dopadu na ženy vydal v roce 2015 **New York City Department of Consumer Affairs**² (dále „DCA“). Při porovnání 800 produktů napříč 5 kategoriemi průmyslového odvětví tato studie zjistila, že ženy platí více než muži ve 42 % případů, produkty zaměřené na muže jsou naopak dražší v 18 % případů a ve 40 % případů v cenách produktů není žádný rozdíl³. Dále studie zjistila, že ženy průměrně zaplatí víc za produkty obecně, a to napříč všemi 5 porovnávanými kategoriemi (o 7 % víc za hračky a doplňky, o 4 % za dětské oblečení, o 8 % za dospělé oblečení, o 13 % za hygienické produkty a 8 % za zdravotnické potřeby pro seniory, např. kompresní ponožky, pleny pro do-

spělé...). Studie z roku 2016, kterou společně vykonalo Ministerstvo spravedlnosti a Rada pro lidská práva státu Vermont⁴dospěla k podobnému závěru.

Graf 1: Průměrné cenové rozdíly produktů určených pro ženy²³

3. LEGISLATIVA NAPŘÍČ STÁTY

Některé státy s cílem zlikvidovat nespravedlivé cenové rozdíly přijaly zákony proti diskriminačním cenám produktů a služeb na základě pohlaví. Následující odstavce se věnují právě těmto přijatým zákonům a způsobům jejich vymáhání. Legislativa a s ní spojená opatření vám mohou být předlohou pro řešení na federální úrovni, kde zatím příliš změn neproběhlo.

Pro následující odstavce je důležité vymezení „v podstatě stejných služeb“ a „v podstatě stejného zboží“.

V podstatě stejné zboží je definováno jako dva druhy zboží, které nevykazuje žádné podstatné rozdíly v materiálech použitých při výrobě, zamýšleném použití zboží, funkčním designu, vlastnostech zboží a značce⁵.

V podstatě stejné služby jsou definovány jako dvě služby, které nevykazují žádný podstatný rozdíl v množství času na poskytnutí služby, obtížnosti poskytování služby a nákladech na poskytování služby⁶.

V případě, že jsou poskytovatelé služeb či zboží nařknuti z účtování pink tax, mají právo prokázat, že rozdíl v ceně je opodstatněný a je založen na genderově neutrálních faktorech, např. že poskytnutí služby zabralo více času⁷.

3.1 KALIFORNIE

Původní studie z roku 1994 dala do pohybu legislativní úpravy. Ve stejném roce podala Jackie Speierová, která je pro tuto problematiku významnou osobou, návrh zákona AB 1100⁸, který navrhoval zakázat diskriminaci v cenách zboží a služeb. Návrh zákona byl však vetován gubernérem, protože v něm nebylo stanoveno, že poskytovatelé služeb a zboží mají v některých případech právo na rozdílnou cenu⁹. Následně byl přepracován a přijat tak, že se vztahoval pouze na služby, nikoli produkty¹⁰. V roce 1996 guvernér Kalifornie, Pete Wilson, implementoval zákon známý jako Gender Tax Repeal Act, díky kterému je pro podniky nezákonné diskriminovat s ohledem na cenu účtovanou za v podstatě stejné služby na základě pohlaví osoby¹¹.

3.2 NEW YORK

V roce 1998 tehdejší republikánský starosta, Rudy Giuliani, podepsal zákon, jehož cílem bylo zabránit maloobchodním provozovnám, jako jsou kadeřnictví a čistírny, aby zakládaly ceny pouze na pohlaví. To umožnilo městskému odboru spotřebitelských záležitostí vybírat pokuty od porušovatelů. Zákon konkrétně zakazuje zobrazování diskriminačních cen, což znamená, že byste neměli vidět ceduli s nápisem „dámský účes 45 \$, pánský účes 25 \$“, když vejdete do kadeřnictví v New Yorku¹².

Na zákon z roku 1998 týkající se zrušení pink tax ve službách New York navázal v roce 2020 zákonem týkajícím se rušení pink tax také u produktů. Tento zákon zakazuje jednotlivcům a subjektům, včetně maloobchodníků, dodavatelů, výrobců nebo distributorů účtovat různé ceny za „v podstatě stejné zboží“ nebo služby na základě pohlaví, pro které jsou zboží nebo služby určeny¹³.

I když nový zákon neposkytuje spotřebitelům právo na soukromoprávní žalobu, umožňuje ministru spravedlnosti žádat o soudní příkaz zakazující prodej v rozporu se zákonem, přičemž spotřebitelům může být zároveň přiznána náhrada škody a mohou být uloženy další občanskoprávní sankce¹⁴. Občané mohou podat stížnost, pokud narazí na prodejce, kteří si účtují pink tax, na stránkách města v sekci NYC311¹⁵.

3.3 NEW JERSEY

V New Jersey byl nedávno podán návrh zákona S2039¹⁶, který zakazuje diskriminační ceny „v podstatě stejných“ služeb a spotřebních produktů. Tento zákon dává povinnost poskytovatelům služeb písemně sdělit ceny za každou standardní poskytovanou službu spolu s viditelným nápisem upozorňujícím na to, že cenová diskriminace na základě pohlaví zákazníka je zakázána¹⁷. Tento návrh zákona po přijetí Senátem (35-0) přijal Assembly Consumer Affairs Committee (státní Sněmovní výbor pro spotřebitelské vztahy)¹⁸.

3.4 MASSACHUSETTS

Podobný návrh zákona byl předložen v Massachusetts a vytvořil 15člennou pracovní skupinu pro genderovou rovnost při naceňování položek nabízených ženám v Massachusetts. Skupina oznámí svá zjištění a doporučí jakékoli změny v současném zákoně do konce roku 2022¹⁹.

3.5 FEDERÁLNÍ LEGISLATIVA

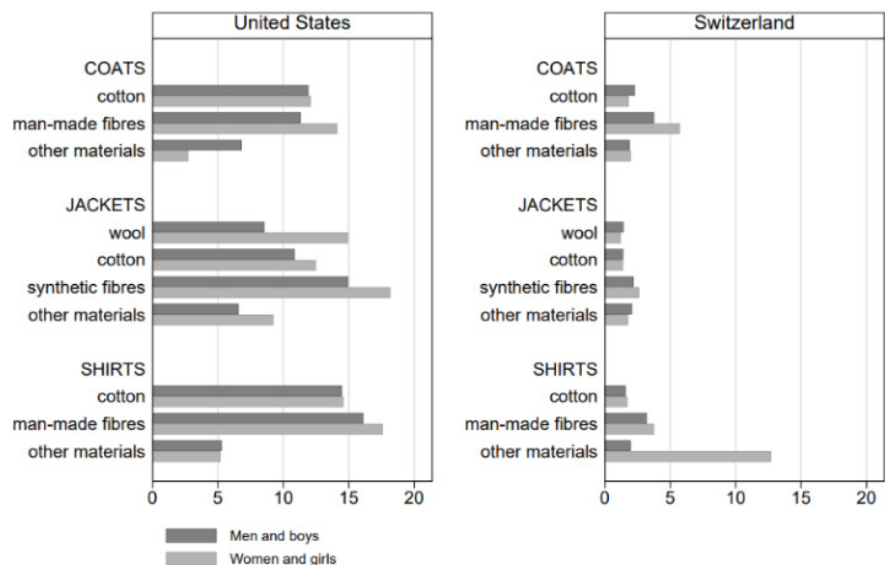
Poté, co byla v roce 2015 vydána studie DCA, Speierová vzala boj proti pink tax na federální úroveň. Naposledy byl zákon zakazující různé ceny u stejného zboží znovu navržen v roce 2021. Při předchozím návržení nebyl v průběhu čtyř let projednán a zůstal tedy pouze ve fázi návrhu. Návrh zákona by zakázal prodej „v podstatě stejného zboží“ nebo služeb, jejichž ceny se liší podle pohlaví, umožnil by Federální obchodní komisi trestat porušení a ministrům spravedlnosti jednotlivých států by umožnil podávat soukromoprávní žaloby jménem poškozených spotřebitelů²⁰. V současné době je návrh zákona projednáván v Podvýboru pro ochranu spotřebitele a obchod.

4. ČÍM JE PINK TAX ZPŮSOBENA?

Nedá se říct, že by pink tax byla způsobena pouze vidinou výrobců a prodejců „obohatit se na ženách“. Například vyšší cena u ženských oděvů může být ovlivněna vyšší cla a dovozní daně.

Ve Spojených státech platí oděvní společnosti různě velká dovozní cla za různé zboží. Cla jsou daně, které ukládá federální vláda na produkty dovážené do Spojených států. Spotřebitelé ve Spojených státech platí náklady na tato cla, protože maloobchodníci zvyšují náklady na své zboží, aby kompenzovali dovozní daně. Některé zboží nemá žádný rozdíl ve clech na základě pohlaví, zatímco jiné mají velké rozdíly – vyšší cla společnosti platí například za mužské bavlněné košile, vlněné obleky, plavky, nebo například za ženské hedvábné košile, vlněné bundy, saka, blejzry apod. I když cla bývají někdy vyšší u dámského zboží a jindy u pánského, cena oděvů se nevybalancuje a celkově jsou cla na dámské zboží vyšší, tudíž dámské oděvy stojí celkem více²¹.

Žaloba oděvních společností z roku 2007 proti americké vládě se pokusila odstranit tyto celní nesrovnalosti, nicméně selhala. Problém s nevyrovnanými cly přetrvává a jedná se o celosvětový problém. Studie z roku 2020, která porovnávala dovozní cla v 167 zemích od roku 1995-2020 došla k závěru, že dovoz dámských oděvů je v průměru zdaněn o 0,7 % víc²².

Graf 2: Příklad rozdílu v dovozních clech ve Spojených státech a Švýcarsku²⁴

5. ZÁVĚR – JAKÁ JE BUDOUCNOST TOHOTO TÉMATU

Množství studií potvrzuje, že ženy platí průměrně za téměř totožné zboží více než muži. Již od roku 1995 probíhají pokusy o legislativní úpravu, která by efektivně zamezila prodejcům si tuto daň účtovat. S přibývajícím počtem žen v politice se tento problém stal diskutovanějším a na program se dostal i v rámci jednání kongresu na ČMAKu. Jak demokraté, tak i republikáni by mohli najít v tomto tématu společnou řeč a vytvořit legislativu, která by ošetřila tento diskriminující fenomén.

Cesta k řešení Pink Tax bude ještě dlouhá. Ale první kroky k finanční úlevě pro ženy už některé státy, nejen v USA, podnikly. Svého dosáhly zrušením tampon tax, respektive přijetím menstruačních produktů jako nezbytných produktů a zrušení daně z těchto produktů, nebo alespoň snížením daní z nich.

6. OTÁZKY PRO STANOVISKO

- Souhlasila by vaše strana/frakce se zrušením pink tax?
 - Pokud ano, tak za jakých podmínek (celkové zrušení, zrušení pouze pro služby, zrušení pouze pro zboží...)?
 - Pokud ne, jaké jsou vaše argumenty?
- Jak efektivně vymáhat porušení zákona o zákazu pink tax?
- Jste pro nediskriminační ošetření cla?

7. ZDROJE Z POZNÁMEK V DOKUMENTU

- 1 AB 1100 - Gender Tax Repeal Act. Senate. In leginfo.ca.gov, official legislative california information. [online]. Introduced 31. 08. 1995. [cit. 11. 08. 2022]. Dostupné z: http://leginfo.ca.gov/pub/95-96/bill/asm/ab_1051-1100/ab_1100_cfa_950831_152302_sen_floor.html
- 2 BESSENDORF, Anna. From Cradle to Cane: The Cost of Being a Female Consumer. A Study of Gender Pricing in New York City. [Online]. New York City: New York City Department of Consumer Affairs, 2015. s 21-36. [cit. 11. 08. 2022]. Dostupné z: <https://www1.nyc.gov/assets/dca/downloads/pdf/partners/Study-of-Gender-Pricing-in-NYC.pdf>
- 3 FRIED, Carla. Pink Tax Repeal Act Aims to Make Pricing Fair to Women. Proposed federal legislation would prohibit companies from charging women more than men for similar products and services. In consumerreports.org. [online]. 2016 [cit. 11. 08. 2022]. Dostupné z: <https://www.consumerreports.org/shopping/pink-tax-repeal-act-aims-to-make-pricing-fair-to-women/>
- 4 HUMAN RIGHTS COMMISSION a OFFICE OF THE ATTORNEY GENERAL. Guidance on the use of gender in pricing of goods and services. [online]. Vermont: 2016, 1-12 [cit. 05. 07. 2022].
- 5 CLARK, Emily a METZINGER Jaclyn. The Pink Tax: A Litigation and Legislation Update. In: [JDSupra](http://jdsupra.com). [online]. 2022 [cit. 08. 05. 2022]. Dostupné z: <https://www.jdsupra.com/legalnews/the-pink-tax-a-litigation-and-3433827/>
- 6 Tamtéž
- 7 Tamtéž
- 8 AB 1100. viz 1
- 9 FONTINELLE, Amy. Pink tax. In: [Investopedia.com](http://investopedia.com). [online]. 12. 02. 2022. [cit. 11. 08. 2022]. Dostupné z: <https://www.investopedia.com/pink-tax-5095458#toc-why-the-pink-tax-is-not-a-1351-problem>
- 10 Civil Rights. Gender Discrimination. California Prohibits Gender-Based Pricing. Cal. Civ. Code § 51.6 (West Supp. 1996). The Harvard Law Review Association [online]. 1996, 109(7), 1839-1844 [cit. 2022-08-11]. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.2307/1342036>
- 11 FONTINELLE, Amy. viz 8
- 12 Tamtéž
- 13 CLARK, Emily. viz 4
- 14 Tamtéž
- 15 FONTINELLE, Amy. viz 8
- 16 S2039. New Jersey Senate. In pub.njleg.state.nj.us, New Jersey legislature. [online]. Introduced 16. 03. 2020. [cit. 11. 08. 2022]. Dostupné z: https://pub.njleg.state.nj.us/Bills/2020/S2500/2039_I1.PDF
- 17 CLARK, Emily. viz 4

- 18 Civil Rights. Gender Discrimination. California Prohibits Gender-Based Pricing. Cal. Civ. Code § 51.6 (West Supp. 1996). The Harvard Law Review Association [online]. 1996, 109(7), 1839-1844 [cit. 2022-08-11]. Dostupné z: <https://doi.org/10.2307/1342036>
- 19 CLARK, Emily. viz 4
- 20 CLARK, Emily. viz 4
- 21 FONTINELLE, Amy. viz 8
- 22 BARBARO, Michael. Clothing Makers Allege Sex Discrimination In U.S. Tariffs. In: The New York Times. 29. 2. 2007. [cit. 20. 8. 2022]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2007/04/29/business/worldbusiness/29iht-tariffs.4.5494193.html>
- 23 TURBO. What is pink tax? Why woman pay more for the same stuff. In mint.intuit.com. [online]. 2021. [cit. 11.08.2022]. Dostupné z: <https://mint.intuit.com/blog/relationships-2/pink-tax-5397/>
- 24 BETZ, Timm, FORTUNATO, David a O'Brien, Diana Z. Pink tax [online]. 2021 [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: 10.1017/S0003055420000799. Article. Technische Universität München.

2022

ČESKÝ MODEL AMERICKÉHO KONGRESU 2022

CENTRUM POLITICKÝCH STUDIÍ, Z. S.
NÁMĚSTÍ JANA PALACHA 2
110 00 PRAHA 1

